

IV EDYCJA PROJEKTU
KAMIENIE PAMIĘCI
NAUCZYCIELE HISTORII
PRAWDZIWEJ

Krótki przewodnik po projekcie

1) Kto może brać udział w projekcie?

Akcja upamiętniania odważnych nauczycieli, wychowawców czy instruktorów harcerstwa, którzy czasem z narażeniem życia, czasem pod groźbą szykan, uczyli w czasach wojny, okupacji czy PRL prawdziwej historii Polski skierowana jest do wszystkich osób i środowisk zainteresowanych historią najnowsza.

W projekcie mogą brać udział zarówno grupy – klasy, koła historyczne, koła naukowe, zastępy i drużyny harcerskie, środowiska kombatanckie, jak i osoby indywidualne. Warunkiem jest wypełnienie i przesłanie karty zgłoszenia, znajdującej się na stronie www.kamieniepamieci.ipn.gov.pl. Kartę można przesłać zarówno listownie, jak i mailem.

2) Wybierz postać, czyli dlaczego nie ktoś z pierwszych stron gazet?

Dlatego, że najczęściej ci „z pierwszych stron gazet” już zostali upamiętnieni, a ponadto na ich temat można przeczytać niekiedy całe tomy. Znacznie ciekawiej będzie Ci się pracowało, jeśli znajdziesz kogoś, kto nie został zapisany w zbiorowej pamięci, a na to zasługuje. Może to przynieść satysfakcję odkrywania nowych, nieodnotowanych dotychczas przez historyków faktów.

3) Znajdź postać – ale jak?

Jest to zadanie dla osoby dociekliwej, równie ciekawe, jak praca detektywa. Wymaga nie tylko wiedzy historycznej, ale umiejętności docierania do źródeł i osób, które mogą Ci pomóc. Gdzie ich szukać?

- Porozmawiaj z rodzicami lub dziadkami. Oni na pewno pamiętają czasy, gdy o pewnych faktach z historii Polski nie było mowy w podręcznikach

- Być może Twoi nauczyciele są w wieku, który pozwala im pamiętać lekcje historii z okresu PRL. Zapytaj ich, skąd czerpali wiedzę o prawdziwych dziejach ojczyzny. Może polecą Ci kogoś ze starszych kolegów? Warto też zajrzeć do archiwum szkolnego.
- W latach 80. nauczyciele represjonowani często otrzymywali pomoc ze strony Kościoła. Porozmawiaj w proboszczem Twojej parafii, może udzieli Ci cennych wskazówek.
- Sprawdź, czy w Twojej miejscowości nie działa jakieś koło miłośników historii współczesnej – tam często przechowuje się pamiątki i świadectwa.
- Zastanów się, czy nie znasz żadnego historyka – amatora, czy dziennikarza lokalnej prasy, którzy mogą podpowiedzieć Ci nie tylko osobę, o której stworzysz projekt, ale też udzielić dokładniejszych o niej informacji, może nawet pokazać dokumenty i pamiątki z nią związane?
- W latach 80. środowiska opozycyjne starały się zbierać dane o represjonowanych nauczycielach. Lista takich osób została nawet przekazana papieżowi Janowi Pawłowi II. Można ją odnaleźć m.in. w publikacji *Wychowawca na czas próby. Jakiego człowieka chcemy wychować?* pod redakcją Krystyny Mroczek.

3) Zgromadź portfolio

Spróbuj odtworzyć życiorys swego bohatera na podstawie opowieści znających go osób. Zbieraj wszelkie ślady z nim związane, fotografuj lub skanuj dokumenty i pamiątki (oczywiście za zgodą ich obecnych właścicieli). Warunkiem wykorzystania cudzych zdjęć jest uzyskanie zgody ich właściciela – jeśli ją uzyskasz, pamiętaj o podaniu informacji nie tylko o tym, co fotografie przedstawiają, ale i skąd pochodzą.

Włącz do portfolio wywiad z bohaterem, jego dawnymi uczniami, relacje ludzi, którzy go znali lub mogą coś o nim opowiedzieć.

Na pewno nie zaszkodzi także umieszczenie w portfolio opisu Twoich działań, podjętych w ramach projektu, udokumentowanych zdjęciami.

Nie zapomnij o stronie estetycznej przedsięwzięcia – niech Twoja opowieść o odnalezionym przez Ciebie bohaterze ma odpowiednią oprawę.

Jeśli masz wątpliwości, chcesz zweryfikować zdobytą przez siebie wiedzę, skontaktuj się z historykami Instytutu Pamięci Narodowej – mogą wskazać dodatkowe źródła i pomóc w

dotarciu do uzupełniających informacji. Nazwiska i adresy mailowe znajdziesz na naszej stronie, możesz też skorzystać z adresu projektu kamieniepamieci@ipn.gov.pl.

4) Zaprezentuj swoje odkrycia innym

Przede wszystkim zastanów się, komu chcesz i powinieneś przekazać wiedzę o postaci, która stała się bohaterem Twojego projektu. Jednym z celów projektu jest wpisanie tej osoby w pamięć zbiorowości lokalnej, dlatego postaraj się, aby Twoja prezentacja dotarła do władz samorządowych, lokalnych mediów, ale także młodzieży i zwykłych mieszkańców Twojej miejscowości. Pamiętaj też o upamiętnieniu Twojego bohatera w miejscu, gdzie uczył. Do wyboru masz wiele form upamiętnienia. Poniżej podajemy kilka przykładów:

- wystawa, taka z prawdziwego zdarzenia, jeśli to możliwe, zaprezentowana w miejscu ogólnie dostępnym (biblioteka, siedziba władz samorządowych, szkoła, dworzec kolejowy czy hall w banku, oczywiście za zgodą właścicieli).
- gazeta – jednodniówka, rozdawana mieszkańcom i przesłana do lokalnego samorządu i prasy.
- artykuł lub osobna wkładka do lokalnego wydawnictwa.
- strona internetowa – tylko pamiętaj, by szeroko rozpropagować wiadomość o jej istnieniu.
- film opowiadający o postaci i Twoich poszukiwaniach.
- spotkanie – debata, w ramach której wspólnie z przedstawicielami władz samorządowych zastanowicie się nad sposobem upamiętnienia Twojego bohatera.
- każda inna forma, która przybliży społeczności lokalnej wybraną przez Ciebie postać.

5) Pozostaw ślad

Przed Tobą być może najtrudniejsza faza przedsięwzięcia, polegająca na pozostawieniu trwałego śladu, upamiętniającego Twojego bohatera i jego dokonań. Może się okazać, że mimo najszczerzych chęci faza ta nie wyjdzie poza projekt, bowiem realizacja z różnych powodów może się okazać niemożliwa. Na tym etapie szczególnie potrzebne będzie Ci wsparcie sojuszników – spróbuj dotrzeć do osób, instytucji i organizacji, które mogą Ci pomóc. Mogą to być nauczyciele, ale też osoby związane z lokalnym samorządem, kołami

miłośników historii, stowarzyszeniami kombatantów, lokalnymi muzeami czy prasą. Nie przejmuj się ewentualnym niepowodzeniem – nawet jeśli nie uda się nazwać imieniem Twojego bohatera ulicy czy szkoły ani ufundować tablicy pamiątkowej. Może uda się posadzić drzewo upamiętniające wybraną przez Ciebie postać? Można też poświęcić jej miejsce w muzeum regionalnym lub szkolnej izbie pamięci – jeśli takiej w szkole nie ma, można spróbować ją założyć. Niekonwencjonalne pomysły własne też mogą być wspaniałym pomnikiem, ale zanim namalujesz graffiti na cześć Twego bohatera, zapytaj o zgodę właściciela ściany, którą chcesz wykorzystać. Dobrym pomysłem może być umieszczenie hasła w Wikipedii. Są też w internecie miejsca, gdzie można zaprezentować krótki film, choćby na YouTube. Pamiętaj także, że nie wszystkie efektowne pomysły są realne – wystawienie pomnika wymaga wielu środków i starań. Wirtualna mapa pamięci jaka – mamy nadzieję – uda nam się stworzyć z przesłanych przez Was materiałów – też jest swego rodzaju pomnikiem.

6) Prześlij sprawozdanie

I wreszcie finał, podsumowanie działań. Prześlij do nas sprawozdanie i dokumentację związaną z odnalezionym przez Ciebie bohaterem w formie pozwalającej na umieszczenie na mapie internetowej. Planujemy także wydanie publikacji, opartej o nadesłane przez uczestników projektu materiały, która także będzie trwałym śladem po odnalezionych przez Was postaciach i Waszych działaniach.

7) Kontakt z nami:

– adres do korespondencji:

Biuro Edukacji Publicznej IPN

„Kamienie Pamięci”

ul. Towarowa 28

00 839 Warszawa

Telefon: 022 431 83 53

mail: kamieniepamieci@ipn.gov.pl

Zanim rozpoczniesz prace nad projektem zapoznaj się z materiałami umieszczonymi na stronie www.kamieniepamieci.ipn.gov.pl, a w szczególności z regulaminem projektu – zawiera ważne informacje.